

Για τον Κώστα Παπασταμούλη

Νικήτας Χιωτίνης

Το μεγάλο πρόβλημα των (κάθε είδους) καλλιτεχνών της μετα-μοντέρνας εποχής που διανύουμε, είναι ότι δεν τους δίνεται αντικείμενο εργασίας, δηλ. δεν τους δίνεται θέμα διαπραγμάτευσης ή προώθησης : η Τέχνη ήταν, μέχρι τον 18^ο αιώνα, το κατ' εξοχήν μέσον επέκτασης της εμβέλειας των Ανθρώπων στο Χώρο και στο Χρόνο, στον Κόσμο και στην Ιστορία, δηλ. σε αυτά που η κάθε εποχή και η κάθε κοινωνία θεωρούσε ως τέτοια. Η Τέχνη ερχόταν να ικανοποιήσει, αλλά και να προωθήσει, τους συλλογικούς στόχους των κοινωνιών περί εγγραφής τους στον κάθε φορά υπαρξιακό – και αξιακό – πεδίο αναφοράς τους, ερχόταν να ικανοποιήσει το «κοινό και το κύριο των λαών» για το οποίο μίλαγε ο Σολωμός. Παρά του ότι η Ανθρωπότητα έκτοτε άρχισε να διολισθαίνει σε έλλειψη τέτοιων συλλογικών στόχων, οι μέχρι και τη μοντέρνα εποχή καλλιτέχνες επινοούσαν ή κατευθυνόντουσαν από την «επίσημη» διάνοηση προς τέτοιους στόχους και αυτό αποτελούσε το αντικείμενο των έργων τους. Από εκεί και μετά όμως τα πράγματα χειροτέρεψαν : η τότε Τέχνη καταφανώς δεν έγινε δεκτή από το κοινό της – ως μη έχουσα αντίκρισμα στο πνεύμα των λαών, οι δε κοινωνίες καταφανώς έχουν έκτοτε εισέλθει σε ένα οντολογικό κενό. Ιδού η έλλειψη θέματος για τους καλλιτέχνες, που παρόλα αυτά όμως καταφανώς επιζητούνται! Πρόκειται περί αντιφάσεως ή πρόκειται περί καταφανούς δύναμης της Τέχνης να προσφέρει διεξόδους ; Πιστεύουμε πως ισχύει το δεύτερο : ολοένα και περισσότερο ο σημερινός άνθρωπος αναζητεί την ποίηση, ως το μόνο εναπομείναν μέσο που θα του ανοίξει τους περιορισμένους οντολογικούς ορίζοντές του και την οποίαν βρίσκει κατ' εξοχήν μέσα στην Τέχνη. Άλλωστε και η σημερινή «επίσημη» διάνοηση προς αυτήν την ποίηση δείχνει να προσβλέπει. Η Τέχνη λοιπόν σήμερα, για να επιτελέσει την αρχέγονη αποστολή της, οφείλει να είναι - κατ' αρχήν και κατ' εξοχήν – Ποιητική.

Ο Κώστας Παπασταμούλης εντάσσεται στην κατηγορία των ποιητών. Στις δύο ζωγραφικές ενότητες που μας παρουσιάζει, με γοητευτικό τρόπο – δείγμα της βαθιάς ζωγραφικής Παιδείας του – μας εισαγάγει σε ένα νέο τρόπο αντίληψης της πραγματικότητας, δηλ. αυτού που θεωρούμε πραγματικότητα, με άλλα λόγια σε ένα νέο τρόπο αντίληψης και πρόσληψης της «καθημερινότητας», που κρύβει όμως κάτι πολύ περισσότερο. Στην πρώτη ενότητα – αυτή που θέμα της είναι «άνθρωποι, μετανάστες και καθημερινά συμβάντα, μέσα από δημοσιεύματα, σκίτσα και σπουδές εκ του φυσικού», όπως λέει ο ίδιος – ερευνά και εμβαθύνει σε ανθρώπινες μορφές. Εκκινώντας από «απλές» καθημερινές στιγμές, με τρόπο ποιητικό τις αναβιβάζει σε ένα σχεδόν οντολογικό επίπεδο – σε άλλους Χώρους και σε άλλους Χρόνους: προσέξτε τη σχέση των μορφών αυτών με τον «χώρο» τους και τον επικαλούμενο άλλο «χρόνο» τους (καθ' όμοιον τρόπο εργάζονται και άλλοι σπουδαίοι ζωγράφοι της εποχής μας, δεν αρμόζει εδώ να αναφερθώ σε ονόματα). Στην άλλη του ενότητα – αυτήν της Ακροπόλεως – βλέπει έναν ιστορικώς και εννοιολογικώς φορτισμένο Τόπο με έναν εκπληκτικής ζωγραφικής τελειότητας αφαιρετικό τρόπο (για το σκοπό αυτόν άλλωστε χρησιμοποιεί τη διαφάνεια της ακουαρέλλας), αφαιρώντας του τον χώρο και τον χρόνο – δηλ. τις έννοιες αυτές όπως τις αντιλαμβανόμαστε σήμερα. Βλέπει την Ακρόπολη θα έλεγα με έναν τρόπο α-χωρικό και α-χρονικό : αυτό είναι το πρώτο στάδιο προσέγγισής της από τη σημερινή αποϊεροποιημένη ματιά μας, γιατί μόνον

έτσι ίσως μπορέσουμε να προσεγγίσουμε τις βαθύτερες διαστάσεις της (αν και δεν πολυελπίζω σε αυτό...).

Πέραν αυτών, ο Κώστας Παπασταμούλης δεν επιδιώκει ούτε και επαναπαύεται σε μανιέρες. Με την αυτοπεποίθηση και την ευθύνη του «έρημου και μόνου ποιητή...που σέρνεται στα χαλάσματα» (όπως θα έλεγε ο Μ. Αναγνωστάκης), αναζητεί νοήματα και αξίες σε μία εποχή καταφανούς έλλειψής τους, με τα δικά του μέσα : το σκίτσο, τα χρώματα και την ευαισθησία να διακρίνει το σημαντικό μέσα στο ασήμαντο, το Υψηλό όπου κι αν αυτό βρίσκεται.

Αθήνα, Μάιος 2007